

فرزندان عزیز من خود را به علم و معرفت و پارسایی
مجهز کنید.

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

آزمون مجازی (۲)

شنبه ۹۵/۶/۲۰

آزمون مجازی مرحله‌ی دوم

پاسخ‌نامه‌ی تشریحی

سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵

گروه آزمایشی سوم علوم انسانی

**** زبان و ادبیات فارسی ****

۱- «۱»

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی (۲): بحبوحه: میان، وسط / گزینه‌ی (۳): مضغ: آسیا کردن غذا در زیر دندان، جویدن / گزینه‌ی (۴): گبر نوعی جامه‌ی جنگی، خفتان

۲- «۲»

حرز - ضلالت

۳- «۱»

سه قطره خون اثر صادق هدایت است.

جای خالی سلوچ اثر محمود دولت آبادی (یحیی دولت آبادی خوش‌نویس، شاعر و نویسنده‌ی عصر مشروطه است).

۴- «۳»

بین دو مصراع ارتباط دستوری وجود دارد. رابطه‌ی بین دو مصراع بر پایه‌ی تشبیه نیست. مانند بیت:

پرشان شود گل به باد سحر / نه هیزم که نشکافدش جز تبر

بررسی سایر گزینه‌ها :

گزینه‌ی (۱): من = ریاضت کش، چشم = بادام / گزینه‌ی (۲): ما = آینه، هیچ نیستم = خود را ندیدن / گزینه‌ی (۴): دل غافل ز حق = خواب‌آلوده، تن = اسب

۵- «۲»

بیت الف: «شب» بهرام، کیوان و تیر تناسب یا مراعات نظیر دارند. شب که روی خود را با قیر شسته، تشخیص دارد. / بیت ب: «عهد» ایهام دارد: ۱- زمان و

دوره ۲ - پیمان / «صنم» (بت) استعاره از معشوق است.

۶- «۱»

چون «بر» به معنی آغوش به کار رفته است نه به معنی شامل شدن.

۷- «۳»

پادشاه در بیت سؤال به معنای کیفر و مجازات است.

**** زبان عربی ****

۸- «۱»

یوماً: روزی صحیح است نه آن روز. ضمناً کارگزارانش صحیح است.

۹- «۱»

«يَقْصُرُ: کوتاه می‌کند» بنابراین گزینه‌ی (۳) نادرست است. «الآمال فی الدنيا: آرزوها در دنیا» بنابراین گزینه‌های (۳) و (۴) نادرست می‌باشند. «يُجَانِب: دوری می‌گزیند» بنابراین گزینه‌های (۲) و (۳) نادرست می‌باشند.

۱۰- «۴»

در گزینه‌ی (۱) «المعاصی» در حالت جرّی است بنابراین اعرابش تقدیری است. در گزینه‌ی (۲) «العالی» در هر دو قسمت صفت و مجرور بالتبعية می‌باشد بنابراین اعرابش تقدیری است. در گزینه‌ی (۳) «لیالی» اول مبتدا و مرفوع تقدیراً می‌باشد و «لیالی» دوم در حالت جرّی است بنابراین اعرابش تقدیری است. اما در گزینه‌ی (۴) «المعاصی» نقش مفعول به و منصوب دارد و اسم منقوص در حالت منصوبی اعرابش ظاهری- اصلی است نه تقدیری.

۱۱- «۳»

«شدة»، هیچ علامت معرفه‌ای ندارد پس نکره است!

دقت شود که در گزینه‌ی (۲) طالب، اسم علم است و تنوین آن لزوماً علامت نکره نیست. در کل باید توجه داشت که نکره در زبان عربی علامت خاصی ندارد.

۱۲- «۱»

«الله» باید کاملاً حذف می‌شود، چون در معنای فاعل است.

نکته: در مجهول کردن فعل‌های دو مفعولی (مانند گزینه‌ی (۲)) مفعول دوم تغییری نمی‌کند!

۱۳- «۲»

خبر افعال مقاربه حتماً باید فعل مضارع باشد.

۱۴- «۴»

مدرسه مؤنث است پس عدد (۳ تا ۱۰) مخالف می‌آید. ضمناً مدارس باید مجرور باشد که چون غیرمنصرف است، فتحه می‌گیرد! علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی (۱): دفتر مذکر است و باید خمسة بیاید. ضمناً دفاتر غیرمنصرف است و تنوین و کسره نمی‌پذیرد.

گزینه‌ی (۲): قلم باید جمع بسته شود و چون أقلام جمع غیرعاقل است باید صفتش مؤنث بیاید. ← خضراء

گزینه‌ی (۳): مجله مؤنث است و از آن‌جا که اعداد ۱۱ و ۱۲ با معدود موافقت می‌کنند پس باید إحدى عشرة بیاید.

** دین و زندگی **

۱۵- «۲»

توکل‌کننده‌ای که اهل معرفت باشد می‌داند که انسان باید در راستای راه‌یابی به نیازها، از ابزار و اسباب بهره‌جوید زیرا این ابزار و اسباب بنا بر حکمت الهی قرار داده شده و بی‌توجهی به آن‌ها، بی‌توجهی به حکمت و علم الهی است.

۱۶- «۳»

این اعتقاد که «قلب انسان با خدا باشد، کافی است و عمل به احکام دین ضرورتی ندارد» در تناقض با مفهوم آیه‌ی شریفه‌ی « قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَأَنْتُمْ تَمُنُّونَ » و اگر بگوییم عاشق‌روشنایی از تاریکی می‌گریزد، دوستدار زندگی و بقاء از نیستی و نابودی متنفر است و آن کسی که به دوستی با خدا افتخار می‌کند با هر چه ضد خدایی است مقابله می‌کند» به مفهوم آیه‌ی شریفه‌ی « لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ » اشاره کرده‌ایم که به بی‌زاری از دشمنان خداوند از آثار محبت به خدا اشاره دارد.

۱۷- «۱»

آیه‌ی شریفه‌ی « وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ » گویای این مطلب است که اسلام اساس و پایه‌ی دین‌داری را در محبت خدا بیان می‌کند به گونه‌ای که هر چه‌قدر ایمان انسان اوج گیرد محبت به خدا فزون‌تر می‌شود.

۱۸- «۳»

اگر از محضر قرآن کریم سؤال کنیم: خداوند متعال پوشش را برای چه اهدافی قرار داده است؟ در پاسخ آیه‌ی شریفه‌ی « يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ لِبَاسًا لِبَاسًا يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ » به ما خواهد آموخت که خداوند پوشش را برای دو هدف قرار داده است تا انسان را از ناپسندی‌ها حفظ کند، مایه‌ی عفاف باشد و زیبایی او را تأمین کند.

۱۹- «۱»

بارعایت دستورالعمل قرآنی « قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ » توسط مردان با ایمان، بخش قابل توجهی از سلامت جامعه تأمین می‌شود و با رعایت وظیفه‌ی شرعی « يُذَيِّنُ عَلَيْهِنَ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ » زن به عفاف شناخته خواهد شد و مورد تعرض افراد بی‌بند و بار قرار نخواهد گرفت و امنیت اجتماعی آن‌ها حاصل می‌شود.

۲۰- «۳»

در بیان امام علی(ع) تسلط افراد شرور بر جامعه معلول ترك فريضة‌ی امر به معروف و نهی از منکر است که آیه‌ی شریفه‌ی «ولكن منكم امة يدعون الى الخير و...» بر وجوب آن تکیه دارد.

۲۱- «۲»

«موعظه و نصیحت» از مراحل امر به معروف و نهی از منکر می‌باشد و یکی از شیوه‌های امر به معروف و نهی از منکر، «رعایت مصلحت مخاطب» است و «عالم بودن به حلال و حرام» نیز از شرایط امر به معروف و نهی از منکر می‌باشد.

۲۲- «۴»

آیه‌ی شریفه‌ی «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا» بیانگر مرتبه‌ی اولیه تقوا است و اثر نماز به تداوم و میزان دقت در آن بستگی دارد.

** زبان انگلیسی **

۲۳- «۱»

هرگاه دو اسم کنار هم قرار بگیرند اولی صفت برای دومی به حساب می‌آید و اسم اول S جمع یا مالکیت نمی‌پذیرد.
ترجمه: پدرم اخیراً یک باغ گل با قیمت پایین خریده است.

۲۴- «۳»

قبل از اسامی منحصر به فرد مانند خورشید و ماه از حرف تعریف the استفاده می‌کنیم.
ترجمه: شما نمی‌توانید به‌طور مستقیم به خورشید نگاه کنید.

۲۵- «۴»

در شرطی نوع اول، جمله‌ی شرط باید زمان ساده باشد و در جواب شرط باید از افعال کمکی مانند can ، will یا ... استفاده کنیم.
ترجمه: اگر آن‌ها تاکسی نگیرند، آن‌ها به موقع نخواهند بود.

۲۶- «۴»

ضمایر انعکاسی باید با فاعل جمله مطابقت داشته باشند و ضمیر انعکاسی مناسب با aunt (خاله، عمه) herself می‌باشد.
ترجمه: خاله‌ی من نمی‌توانست خودش را در آینه ببیند.

۲۷- «۱»

ترجمه: والدین عاشق فرزندان‌شان هستند. به همین خاطر آن‌ها نمی‌توانند با بچه‌هایشان ظالم باشند.

(۱) ظالم (۲) مهربان (۳) سبک (۴) اضافی

۲۸- «۲»

ترجمه: هوای گرم برای تمام ماه ژوئیه طول کشید.

(۱) پوزخند زدن (۲) طول کشیدن (۳) ترساندن (۴) ترکیب کردن

۲۹- «۲»

ترجمه: پنیر تازه با خامه همه‌ی چیزی بود که ما برای صبحانه می‌خواستیم.

(۱) زغال سنگ (۲) خامه (۳) قوطی (۴) مراقبت

۳۰- «۳»

ترجمه: شهر رُم یکی از زیباترین پایتخت‌ها در جهان می‌باشد. آن در کشور ایتالیا واقع شده است.

(۱) موزه‌ها (۲) ساحل‌ها (۳) پایتخت‌ها (۴) زبان‌ها

۳۷- «۴»

الف) دولت‌ها- چه کوچک و چه بزرگ- در دوران گذشته وظایف محدود و نسبتاً مشخصی داشتند که شامل حفظ نظم جامعه و مقابله با تجاوز دشمنان بود.
 ب) دولت‌ها برای دستیابی به هدف اشتغال کامل می‌کوشند شرایط «رونق اقتصادی» را فراهم آورند.
 ج) در برخی زمینه‌ها مردم و به عبارت دیگر «بخش خصوصی» حاضر به سرمایه‌گذاری نیست. دلیل این نیز عدم اطمینان از سود آوری و نیاز به سرمایه‌ای اولیه بسیار زیاد می‌باشد، در این حالت دولت به ناچار سرمایه‌گذاری در این زمینه را برعهده می‌گیرد مانند تولید فولاد.
 د) طرفداران حضور دولت در اقتصاد می‌گویند که بخش خصوصی در کشورهای در حال توسعه تجربه‌ی کافی برای تصدی فعالیت ندارد و به همین دلیل لازم است از حمایت دولت برخوردار باشد. همچنین به دلیل اهمیت بعضی از حوزه‌های فعالیت در اقتصاد، می‌گویند بخش خصوصی به دلیل توجه به سود خود، شاید صلاحیت لازم را برای تصدی چنین فعالیت‌هایی نداشته باشد.

۳۸- «۲»

الف) در نرخ ثابت مالیات، میزان مالیات پرداختی افراد متناسب با تغییر در میزان درآمد یا دارایی آن‌ها کم و زیاد می‌شود و نرخ مالیات در مقادیر مختلف درآمد و دارایی ثابت است و تغییر نمی‌کند، این نوع نرخ مالیاتی در وضع نسبی افراد در قبل و بعد از پرداخت مالیات تغییری به وجود نمی‌آورد.
 ب) مالیات مستقیم، مالیاتی است که به طور مستقیم از اشخاص حقیقی یا حقوقی دریافت می‌شود. در این نوع مالیات، دولت می‌تواند افراد پر درآمد و کم درآمد یا افراد ثروتمند و افراد فقیر را از هم جدا کند و فقط از گروه خاصی مالیات بگیرد.
 ج) مهم‌ترین سرمایه‌گذاری دولت «سرمایه‌گذاری اجتماعی» است؛ زیرا بدون داشتن نیروهای متخصص و متعهد انجام سایر سرمایه‌گذاری‌ها و کسب استقلال اقتصادی میسر نخواهد بود.

۳۹- «۱»

الف) کارکردهای بودجه عبارتند از: ۱- ارزیابی اهداف که بیانگر ارزش نسبی اهداف تعیین شده می‌باشد. ۲- هماهنگ ساختن نظریات که پس از تصویب حتی کسانی که با طرز تقسیم وجوه عمومی پیش بینی شده در آن موافق نبودند خود را مکلف به پیروی از اصول ذکر شده در بودجه و اجرای آن می‌دانند. ۳- کسب مجوز قانونی برای دولت که از نظر سیاسی اهمیت زیادی دارد. ۴- ارتباط فعالیت‌های دولتی و غیر دولتی
 ب) در کلیه‌ی کشورها، قوه‌ی مجریه مسئول تهیه و پیشنهاد بودجه است.
 ج) در جمهوری اسلامی ایران به موجب اصل پنجاه و دوم قانون اساسی، بودجه‌ی سالیانه کل کشور توسط دولت تهیه شده و برای رسیدگی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌شود.

۴۰- «۱»

الف) اقتصاددانان معمولاً دو شاخص رشد و توسعه‌ی جوامع را با معیارهای کمی اندازه‌گیری می‌کنند، زیرا بدین ترتیب می‌توانند اول این که اثر سیاست‌های مختلف را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند و دوم این‌که، تغییر و تحولات را در جوامع مختلف با هم مقایسه کنند.
 ب) برای مقایسه‌ی وضعیت جوامع مختلف با یکدیگر باید درآمد سرانه‌ی کشورهای مختلف را بر حسب واحد پول یکسانی محاسبه کنیم. درآمد سرانه‌ی تمامی کشورهای جهان بر حسب دلار آمریکا اعلام می‌شود بدین صورت که نخست درآمد سرانه‌ی یک کشور را بر حسب پول داخلی آن محاسبه می‌کنند. سپس با توجه به نرخ دلار در آن کشور درآمد سرانه برحسب دلار اعلام می‌شود.
 ج) برای محاسبه‌ی توسعه یک کشور در کنار درآمد سرانه از معیارهای تکمیلی دیگری نیز استفاده می‌شود: برای مثال، شاخصی به نام «شاخص توسعه‌ی انسانی» (H.D.I.) وجود دارد که ترکیبی از چند شاخص، مثل تولید ناخالص ملی، نرخ بی‌سوادی بزرگسالان، امید به زندگی و میزان ثبت نام واجدین شرایط تحصیل در مدارس است، با محاسبه‌ی این شاخص ملاحظه می‌شود که چه بسا کشورهای با درآمد سرانه‌ی مشابه، (H.D.I.) متفاوتی داشته باشند و چون در قسمت ج به دنبال گزاره نادرست هستیم گزاره ارائه شده در قسمت ج گزینه‌ی (۱) نادرست است.

۴۱- «۱»

الف) چنان‌چه اقتصاد در اشتغال کامل باشد و انتشار پول جدید با ارائه کالای جدید همراه نباشد «تورم» به همراه خواهد داشت اما اگر اقتصاد در حال رکود باشد و اشتغال کامل وجود نداشته باشد، نثر اسکناس می‌تواند باعث «رونق اقتصادی» شود.

ب) در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند، می‌تواند وسیله‌ی مناسبی برای پرداخت‌های آتی نیز باشد، اکثر معاملات تجاری در مقابل پرداخت‌های آتی صورت می‌گیرد. خریداری اقساطی و رد و بدل کردن حواله‌های بانکی از این نوع‌اند. نگهداری پول به دلیل مخارج غیر قابل پیش‌بینی «وسیله‌ی پس‌انداز و حفظ ارزش» بودن پول را نشان می‌دهد.

ج) تنزیل کردن مثلاً سفته جزء «عملیات اعتباری کوتاه مدت» بانک‌هاست. اعطای اعتبار به مشتریان، ایجاد بنگاه اقتصادی یا خرید سهام سایر بنگاه‌ها جهت سرمایه‌گذاری جزء «عملیات اعتباری بلند مدت» بانک‌ها می‌باشد.

۴۲- «۱»

الف) هر کشور باید منابع اقتصادی خود را برای تولید کالاهایی به کار گیرد که هزینه‌ی تولید آن‌ها نسبت به هزینه‌ی تولید کالاهای مشابه در کشورهای دیگر کم‌تر باشد، برای مثال، به دلایل جغرافیایی، قهوه در برزیل ارزان‌تر از مصر تولید می‌شود و تولید پنبه در مصر ارزان‌تر از برزیل است، این مبین «اصل مزیت نسبی» است. ب) اگر منابع و سرمایه‌های کشور در موردی به کار گرفته شود که بازدهی مطلوبی ندارد اولاً منابع و سرمایه‌ها هدر می‌رود و ثانیاً با تولید کالای کم کیفیت، رفاه جامعه کاهش می‌یابد.

** تاریخ ادبیات ایران و جهان **

۴۳- «۱»

همه‌ی افراد نام برده شده از نمایندگان مکتب «سمبولیسم» هستند.

۴۴- «۳»

۴۵- «۱»

«نقاش چیره دست طبیعت» لقب کسایی است.

۴۶- «۱»

الابنیه عن حقایق الادویه، اثر ابومنصور موفق هروی است.

۴۷- «۲»

** تاریخ **

۴۸- «۱»

شانتان‌ها مراسم دینی ایلامی‌ها را برگزار می‌کردند و هنگام عبادت و نیایش در صف مقدم جای داشتند.

علت نادرستی سایر گزینه‌ها: گزینه‌ی (۲): مربوط به آریایی‌ها است. / گزینه‌ی (۳): مربوط به زرتشتیان است. / گزینه‌ی (۴): مربوط به مصر باستان است.

۴۹- «۲»

مردمان کرت از تمدن مصر و فنیقیه تأثیر زیادی پذیرفتند.

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱) و (۴): روم از یونان تأثیر پذیرفته / گزینه‌ی (۳): یونان از مصر تأثیر پذیرفته

۵۰- «۱»

پایتخت حمورابی شهر بابل بود که بزرگ‌ترین و آبادترین شهر دنیای باستان به‌شمار می‌رفت و حمورابی به‌دلیل اقداماتش در زمینه‌ی کشاورزی و بازرگانی و قانون‌گذاری شهرت زیادی داشت.

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی (۲): شوش پایتخت ایلام بود. / گزینه‌ی (۳): تیس یکی از شهرهای یونان بود. / گزینه‌ی (۴): نینوا پایتخت آشور بود.

۵۱- «۲»

این مورد مربوط به حمله‌ی سلطان محمود به هند نیست و مربوط به دوره‌ی سامانی است.

۵۲- «۲»

دوره‌ی قرون وسطا پس از انقراض روم غربی به‌دست مهاجمان بربر و تصرف شهر رُم آغاز شد.

۵۳- «۱»

حسن‌بن‌زید علوی با اخراج حاکم طاهریان حکومتی مستقل به مرکزیت آمل بنیاد نهاد.

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی (۲): امیراسماعیل بنیان‌گذار سامانیان بوده است.

گزینه‌ی (۳): ناصر کبیر از امیران مشهور حکومت علویان بود.

گزینه‌ی (۴): مردآویج بنیان‌گذار زیاریان بوده است.

۵۴- «۴»

عصر ساسانی به‌ویژه عصر انوشیروان دوران شکوفایی فرهنگ و تمدن ایران باستان است. جندی شاپور از مراکز مهم آموزش و پژوهش بود و دانشمندان و پزشکان زیادی در آن به‌کار و پژوهش مشغول بودند.

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی (۱): اردشیر بنیان‌گذار ساسانی بود. / گزینه‌ی (۲): خسرو پرویز از مشهورترین پادشاهان اواخر دوره‌ی ساسانی بود.

گزینه‌ی (۳): فیروزآباد مرکز پژوهشی نبوده است.

۵۵- «۳»

پیامبر (ص) در بدو ورود به مدینه ایجاد اتحاد سیاسی، اجتماعی میان همه‌ی قبایل، گروه‌ها و جریان‌های فکری و مذهبی برای امنیت داخلی و دفاع از شهر را در مقابل هجوم دشمنان خارجی ضروری می‌دانست و پیمان‌نامه‌ای را تدوین کرد که مورد پذیرش همگان قرار گرفت.

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱) و (۲) پیامد این پیمان هستند.

گزینه‌ی (۴): دفاع از مکه غلط است دفاع از مدینه

**** جغرافیا ****

۵۶- «۴»

هر شهرستان از چند بخش تشکیل شده است که فرماندار آن را اداره می‌کند. استانداران از سوی وزیر کشور تعیین می‌شوند.

۵۷- «۳»

شکل داده شده دوری از منابع رطوبتی و وجود کوهستان در مقابل ورود توده‌های هوا را نشان می‌دهد که از علل ایجاد بیابان‌های داخلی عرض‌های متوسط است. نمونه‌ی این بیابان‌ها گبی و تکل‌ها هستند.

۵۸- «۱»

در منطقه‌ی جنب قطبی (تایگا) پوشش گیاهی غالب جنگل‌های سوزنی‌برگ است و نواحی عمده‌ی آن شمال روسیه، اسکاندیناوی، کانادا و آلاسکا می‌باشد.

۵۹- «۳»

قسمت عمده‌ی آلودگی دریای خزر ناشی از رودخانه‌ی ولگا است که فاضلاب‌های شهری و صنعتی کارخانه‌ها را به این دریا وارد می‌کند.

۶۰- «۲»

برخی پدید آمدن لکه‌های خورشیدی را علت وقوع خشکسالی می‌دانند.

۶۱- «۲»

مهاجرت اروپائیان به آمریکا، استرالیا، کانادا و آفریقا از قرن نوزدهم به بعد برای دستیابی به منابع طبیعی و ثروت سایر قاره‌ها و همچنین مهاجرت برخی از مردم اتریش، مجارستان، یوگسلاوی و آلمان شرقی سابق پس از اتحاد دو آلمان و بی‌اعتبار شدن دیوار برلین جزء مهاجرت اختیاری خارجی (بین‌المللی) و مهاجرت از روستاها به شهرها بیش‌ترین و پر حجم‌ترین نوع مهاجرت در دهه‌های اخیر در کشور ما بوده است.

۶۲- «۱»

آبی که به مصرف صنایع می‌رسد معمولاً خیلی زود کیفیت خود را از دست می‌دهد، یا گرمای آن زیاد می‌شود یا آلودگی شیمیایی و میکروبی پیدا می‌کند. رفع آلودگی شیمیایی یا میکروبی نیازمند هزینه و تخصص زیاد است. وارد کردن سموم دفع آفات گیاهی و کودهای شیمیایی، ورود مواد شیمیایی و عناصر نامطلوب به آب هم آن‌ها را آلوده می‌کند و جیوه، سرب و مواد شیمیایی سمی از خطرناک‌ترین آلوده‌کننده‌های آب‌اند.

۶۳- «۳»

کارشناسان توسعه در سازمان‌های بین‌المللی سعی کرده‌اند با استفاده از آمارها کیفیت زندگی را در کشورهای مختلف با یکدیگر مقایسه کنند. آنان شاخص جدیدی را به نام شاخص توسعه‌ی انسانی مطرح کرده‌اند که در آن سه عامل قدرت خرید مردم، امید به زندگی و میزان باسوادی مورد توجه قرار می‌گیرد. هر چه شاخص کشوری به عدد یک نزدیک‌تر باشد، نشانه‌ی بالا بودن توسعه‌ی انسانی در آن کشور است.

**** جامعه‌شناسی ****

۶۴- «۲»

هنگامی که خود انسان به بحران گمراهی گرفتار شود علوم ابزاری او نه تنها مشکلی را حل نمی‌کنند بلکه بر مشکلات او می‌افزایند. علوم انسانی به سبب این که راه استفاده از طبیعت و علوم طبیعی را نشان می‌دهند نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیش‌تری برخوردارند.

۶۵- «۲»

ماکس وبر موضوع جامعه‌شناسی را کنش‌های اجتماعی انسان معرفی کرد. بر اساس این دیدگاه، موضوع جامعه‌شناسی از نوع موضوعات طبیعی نیست که فقط با مشاهده و آزمون شناخته شود بلکه رفتارهای معناداری است که فقط از طریق فهم و دریافت معانی آن‌ها شناخته می‌شوند. به علت توجهی که ماکس وبر به ضرورت فهم معانی رفتار کنشگران داشت، جامعه‌شناسی او را «جامعه‌شناسی تفهمی» می‌نامند.

۶۶- «۱»

فرهنگ از طریق صفات ارثی از یک نسل به نسل دیگر منتقل نمی‌شود بلکه به‌وسیله‌ی آموزش و تعلیم و تربیت انتقال پیدا می‌کند.

۶۷- «۳»

هر تغییری را که در زندگی اجتماعی رخ می‌دهد، نمی‌توان از نوع تغییر جهان اجتماعی دانست. تفاوت‌هایی که به ارزش‌های کلان، آرمان‌ها و اعتقادات اصلی بازمی‌گردد، از نوع تفاوت‌های میان جهان‌های اجتماعی مختلف است.

۶۸- «۱»

«أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا يَكْسِبُونَ» (سوره‌ی غافر آیه‌ی ۸۲)